

KUNNSKAPSALLIANSEN

Kommentarer til Meld. St. 18 (2012 - 2013) ved Stortingets KUF-komités høring 8. april

Kunnskapsalliansen, som representerer 10 ulike aktører, mener at regjeringen i Meld St. 18 *Lange linjer - kunnskap gir muligheter* på flere områder har gjort noen viktige grep som vil bringe norsk forskning i riktig retning. Vi vil særlig trekke fram innføring av tiårige langtidsplaner. Dette vil gi institusjonene økt handlingsrom for kvalitetsheving og prioritering av ressurser og med det skape en lenge etterspurt langsiktighet i norsk forskning. En utfordring er at meldingen i mindre grad foreslår konkrete grep for å møte samfunnets og næringslivets langsiktige utfordringer.

Meldingens intensjoner vil kreve styrket innsats. Sektoren er klar til å ta utfordringen. Hvorvidt vi lykkes, vil også avhenge av at rammebetingelsene for forskning er gode, at tiltakene blir utformet på en god måte og at de blir fulgt opp. De 10 aktørene imøteser derfor med forventning en kommende dialog om den videre konkretisering og oppfølging av de foreslåtte mål og tiltak.

Kunnskapsalliansen er enig om at norsk forskning står overfor vesentlige utfordringer som krever et *krafttak for forskning*. I *Kunnskapserklæringen* la vi vekt på at det er behov for:

- mer samspill innen og på tvers av institusjoner, sektorer og land
- økt satsning på kvalitet
- større investeringer i kunnskap, både i offentlig og privat sektor
- mer langsiktig og forpliktende politikk og finansiering
- å styrke forskning som attraktiv karrierevei

De 10 aktørene vil kommentere meldingen i lys av disse fem punktene.

1. Mer samspill

Ved å se hele systemet for høyere utdanning og forskning i sammenheng har regjeringen gjort et viktig grep. Det er positivt at meldingen legger opp til et sterkere samspill mellom forskning og utdanning, for eksempel gjennom forslaget om studentaktiv forskning. Vi savner imidlertid en bedre analyse av de viktigste hindrene for samspill. Vi etterlyser dessuten en mer kraftfull og konkret innsats for å stimulere til mer forskning i næringslivet og for å oppnå mer forskningsbasert innovasjon. Behovet er stort for mer markante tiltak for å møte kunnskapsutfordringene i offentlig sektor. Forslaget om å utrede offentlig-ph.d. er et positivt bidrag til dette.

Alliansen etterlyser en mer inngående drøfting av hvordan forskningspolitikken kan gjøres sterkere og mer kraftfull gjennom en bedre koordinering av departementene. Satsingen på marin forskning viser at det er et stort potensial for økt mobilisering langs hele spekteret av departementer og samfunnsområder. Dette bør være et selvstendig tema i den varslede langtidsplanen.

2. Bedre kvalitet

Vi ser positivt på Regjeringens ambisjoner for tydeligere profilering og spissing som virkemidler for å oppnå høyere kvalitet i norsk forskning. For å holde tritt med den internasjonale konkurransen og legge til rette for dristig og nyskapende forskning må større deler av norsk forskning være av fremste klasse. Fagmiljøer og forskningsinstitusjoner er på sin side rede til å arbeide tydeligere med profilering, spissing og kvalitetsheving. Å nå slike mål betinger imidlertid at virkemidler og rammebetingelser legges til rette fra myndighetenes side, både gjennom videreutvikling av finansieringsordninger og bedre mekanismer for samspill. For å oppnå ønsket effekt er det avgjørende viktig at sektoren involveres i utviklingen av dette.

Forskningsrådet har også en viktig rolle i å støtte opp under institusjonenes arbeid for høyere kvalitet, og denne rollen bør styrkes. Sektoren har god erfaring med de kvalitetsfremmede ordningene SFF, SFI, FME og YFF, og de bør videreføres. Det er også positivt at gaveforsterkningsordningen gjeninnføres.

Innsatsen for å styrke tilgangen til offentlig finansierte forskningsresultater (Open Access) bør økes. Dette må følges opp med konkrete tiltak gjennom en helhetlig strategi for å møte de store endringene på dette området.

3. Mer langsiktighet

Kunnskapsberetningen påpeker at "*forskningens langsiktige karakter betyr at vi må ha langsiktig politikk, og en langsiktig, forpliktende opptrapping av finansieringen*". Langsiktighet må bygges inn i finansieringsordninger, virkemidler og prioriteringer og er viktig både i UH-sektoren, instituttsektoren og i næringslivsforskningen. Det må tilstrebes et godt samspill mellom langsiktig forskning og forskning på identifiserte problemstillinger.

Regjeringens viktigste virkemiddel i denne sammenheng er forslaget om en nasjonal langtidsplan for forskning og høyere utdanning. Dette er meget bra, men det blir helt avgjørende hva som legges inn i planen, hvordan tiltakene finansieres og hvilken prosess som føres frem til den. Planen må være bindende slik at forskningsaktørene kan basere sine langsiktige strategier på den. Forskningsmiljøene innen de akademiske institusjonene, forskningsinstituttene og næringslivet forutsetter at de trekkes aktivt inn i utforming av planen. Som et underlag for planen må alle departementer utvikle sine egne offensive og godt koordinerte FoU-strategier som er forankret i aktuelle samfunnsutfordringer og næringslivets behov.

Langtidsplanen må virke som et *krafttak for kunnskap* og inneholde mer enn det som er nevnt i forskningsmeldingen, herunder en konkret plan for hvordan 3 %- målet kan nås innen 2030.

4. Større investeringer i kunnskap

Kunnskapsalliansen har tatt til orde for et krafttak i norsk forskning og mener at forskningsmeldingen burde vært mer ambisiøs på vegne av innsatsen innen kunnskap, forskning og innovasjon. I lys av det er det behov for å øke forskningsinnsatsen i Norge på samme nivå som de øvrige nordiske land, mener vi at de offentlige og næringslivet bør mål- og tidfestes. I 2011 var FoU-utgiftene 1,66 % av BNP. Offentlige og næringslivets investeringer i forskning må derfor økes raskt. Gitt målet om at næringslivets forskningsinnsats skal stå for to prosent av BNP, må det offentlige øke stimulansen til næringslivsforskning og i en periode investere mer enn 1 % i kunnskap, forskning og innovasjon. Norge bruker kun 0,13 % av BNP til å støtte FoU i næringslivet, lavere enn andre høykostnadsland.

Eksisterende virkemidler må videreutvikles og styrkes. For å få dypere innsikt i barrierer og flaskehals for forskningsinnsats og innovasjon i næringslivet, foreslår Kunnskapsalliansen at det nedsettes et tverrsektorielt rådgivende utvalg.

Norge er helt avhengig av å hente inn kunnskap og forskningsresultater internasjonalt. Derfor må internasjonalt forskningssamarbeid styrkes. Det må gjøres helt klart at Norge skal delta for fullt i EUs Horisont 2020.

For å øke Norges attraktivitet som forskningsnasjon må det satses på oppgradert og moderne infrastruktur til forskning.

5. Flere gode forskere

Forskningsmeldingen slår fast at universiteter og høyskoler står foran en omfattende utskifting av faglig personale det neste tiåret. Ambisjonen om en ytterligere økning av forskningsinnsatsen og å øke antallet studenter vil ytterligere forsterke rekrutteringsbehovet. Det blir da helt avgjørende at norske forskningsmiljøer kan tilby arbeidsvilkår som gjør forskning til en attraktiv karrierevei for studenter og for at institusjonene kan tiltrekke og beholde de beste forskerne. Vi er derfor glade for at meldingen understreker betydningen av dette.

Langtidsplanen må bygge på en analyse av behov for doktorgradsutdannede, ikke minst innenfor MNT-fagene. Det er stort behov for å synliggjøre jobbmuligheter og karriereveier for personer med doktorgrad også utenfor academia. Ambisjonene for rekruttering er i liten grad drøftet i meldingen. En fremtidig opptrapping må ta hensyn til tilgjengelig veilederkapasitet og kvalitet i utdanningen. Instituttsektorens rolle i opptrappingen bør konkretiseres.

Det er positivt at forskningsmeldingen signaliserer at bruken av midlertidig tilsetting skal reduseres og vi ser frem til dialog om effektive virkemidler og tiltak.

Intensjonen med forslaget om å innføre innstegsstillinger er å sikre økt forutsigbarhet i forskerkarrieren. Forslaget er interessant, men fremstår som noe uferdig. Det fremkommer ikke hvilket nivå innstegsstillingen skal lede frem til eller hvordan den skal finansieres. Skal innstegsstilling fungere godt, må den sees i lys av et helhetlig karriereløp for forskere og gjelde for alle fag. Ikke minst bør innstegsstillingen sees i lys av postdoktornivået. I tillegg bør innstegsstillinger samlet sett ikke øke midlertidigheten.

Kunnskapsalliansen mener at innsatsen må intensiveres på flere områder i årene fremover for å gjøre forskning til en attraktiv karrierevei, bl.a. gjennom en tettere oppfølging av Charter & Code.